

Witt

Egoera sozio-politiko-ekonomikoa: Lehen Mundu Gerra (1914-1918): inperio zentralak (Alemania, Austria-Hungaria...), aliatuak (Frantzia, BH, Errusia, EEBB...). sorburu (Sarajevoko hilketa) Europan ta kolonien gaineko nagusitasun nahia. Alemaniak: FR Errusiari deklaratu gerra 1914an. Bi bandoak lubakietan, 3 urtetan frontea ia ez mugitu. 1918an aliatuek eraso orokorra, Alemania armistizioa sinatu. Ondorio: zortzi milioi hildako, 3 inperio handiak (Alemania, Errusia, Austria-Hungaria) desagertzea, nazio berriak (Txekoslovakia, Polonia...). Errusiako iraultza: Marxismoa praktikan jarri lehen iraultza. Errusia tsarren aurka altxatu, langileen alderdi marxista bat boterea bereganatu. Lenin hiltzean, Stalinekin politika gogortu. Europako intelektual batzuk alde bestea hainbat 29ko depresioa: Europar demokrazia parlamentarioen ekonomiaren gorakadagatik bizi baldintzak hobetu, 20ko hamarkadako urte zoriontsu. oparotasunak nekazaritzaren atzerapena estaltzen. New Yorkeko burtsaren 1929ko krakak kapitalismoaren krisi handia sortu. Faxismoak: Hainbat gizarte sektore kapitalistek, langile eta nekazari mugimenduei aurre egiteko, erregimen faxisten alde (Italian Mussolini Alemanian Hitler). Haien boterea finkatzeko hainbat neurri. Bigarren Mundu Gerra (1939-45): ardatzeko potentziak (Alemania, Italia, Japon), aliatuak (EB, SESB, Ingalaterra, Frantzia...). Sorburu: faxismoaren gorakada, krisi ekonomikoa; krisiagatik militarizaziora jo Alemania eta Italia. 1945ean britainiar estatubatuarrak bat sobietarrekin Elban. Hitlerrek bere buruaz beste, Alemania baldintzarik gabe errenditu. Barean, estatubatuarrak bonba atomikoak Hiroshima Nagasakin; Japonia errenditu. Ondorio: 50 milioitik gorako hildak, ekonomia suntsitzea, holokaustoan hildako 6 milioi pertsonen. 2 superpotentzia agertu: EEBB, Sobietar Batasuna. Gerra hotza: Gerra ostean SESB EEBB benetako garaile, Europa ahuldurik. SESB mugak zabaldu ekialderantz komunismoa ezarriz. EEBB kapitalismoaren demokraziaren elkartaren buru. Superpotentzia antagonikoek mundu nagusitasun nahi. Ondorioak: armamentu norgehiagoka, mundu gerra berri. 1945ean Nazio Batuen Erakundea sortu; helburuak: bakea iraunaraztea, nazioarteko harremanak sustatzea; giza eskubideak errespetatzea. Deskolonizazioa: XX. m 2. zatian. Mendebaldeko Europa mugak zehaztu eta ekonomia, politika, armada indartu; hainbat erakunde sortu babesa kooperazioa lortzeko: OTAN (1949), Europako Ekonomia Erkidegoa (1957). Ekialdeko Europan herri errepublika demokratikoak sortu alderdi komunisten gidaritzapean. Europako potentziak ahultzearen ta nazionalismoaren gorakadaren ondorioz, kolonien aurkako gerrak Asian eta Afrikan. **Egoera kulturala**: hiriak garrantzia gizarte antolakuntzan. kontsumo gizartea. komunikazioaren gizartea; komunikabideen eragina (irratia, prentsa, telebista...). zientzia ta teknologia hainbat arlotan eta garraioan aurrerakadak; aurkikuntza zientifiko asko; gizarte mugimendu berriak (feminismoa, hippyak, ekologistak); emakumearen egoera aldatu. musikan korrante berriak (jazz, rock, pop). artean korrante berriak estetika tradizionala kritikatzeko (surrealismoa, dadaismoa, kubismoa). **Egoera filosofikoa**: bitalismoa: bizitza (Ortega y Gasset). fenomenologia: kontzientzia (Husserl, Heidegger). existentzialismoa: existentzia (Sartre). zientziaren filosofia: zientzia (Popper, Kuhn). arazo sozialen eta ideologiaren kritikak: gizarte-kritika (Frankfurteko eskola, pertsonalismoa, neomarxismoa). lengoiaren analisisa: lengoaia (mugimendu analitikoa (Wittgenstein), hermeneutika, estrukturalismoa). **Bizitza eta Obra**: Vienan jaio 1889an familia aberatsean. Ingeniaritza ikasi, 1911an Cambridgera matematikaren oinarri logikoak ikastera; Russell (eragin handia lehenengo etapan), Moore maisutzat. / Lehen etapan Russellen eragina. Bigarren etapa ulertzeko Mooren (analisi linguistikoaren aitzindaria) etikari buruzko ikerketak funtsezkoak. / Austrian borrokatu 1MG, preso hartu 1919 arte. Ordurako idatzia *Tractatus logico-philosophicus*, 1921ean argitaratu. "Biblia" positibista logikoentzat (Vienako Zirkuluan bilduta). Wittgensteinek ez mugimenduan parte, jarduera filosofikoa utziz Austriar mendietako hainbat herritan maisu 1920-1926. / Lehenengo etapa gainditzeko kausak: haurren hizkuntzarekin izandako kontaktua, positibismo logikoaren bi ardatzen (enpirismoa, lengoaia logikoki perfektua) krisialdia. / 1929an Cambridgera, bigarren garaia hasi. 1939an Moorek utzitako katedra eskuratu 1947 arte. 1951n hil minbizia. *Ikerkuntza filosofikoak*, bigarren etaparen lana, 1953an argitaratu.

WITTGENSTEINEN PENTSAMENDUAREN SARRERA: LOGOSEN HAUSTURAK: Antzinako grezian logosek hiru adiera: kosmosa, kosmosen pentsamendua ta lengoaia (pentsamenduaren adierazpena). Mundua, pentsamendua ta hitza. F^a modernoarekin (XVII) hau hausten da. zergatik pentsamendua mundua isladatu? ezagupenaren posibilitatea erantzuna. hortik aurrera izaten dena kontzientzia izango da, ezagutzen duen subjeto baten kontzientzia. XX. mendean, logosen 2. haustura. problematika ea gure lengoaiak, gure hitzek pentsamendua (ta beraz mundua) adierazten duten. subjetoa harrapatuta da lehen existitzen ziren egitura linguistikoetan. gizakiak ez du lengoaia hitzegiten, lengoaiak gizakiaren bidez hitzegiten du. Kontzientzi filosofikoak lengoi filosofia bati lekua utzi. F^an bira linguistikoa bi momentu: 1-1900-30. (FORMALISMOA) positibismo logikoa: hizkuntza perfektu edo idealaren bilaketa (porrot) (B. Russell maisua (atomismo logikoa)) Vienako zirkulua 1. Witt Tractatus logiko-philosophicus. 2-30tik aurrera (ANTIFORMALISMOA) filosofia analitikoa: hizkuntza arruntaren erabilpenen analisia ta hizkuntz jokuak, Oxford ta Cambridgen mug, 2. witt "ikerkuntza filosofikoak" // .bi momentu hauek wittgensteinen bi garaiak. mugimendu analitikoa edo F^a analitikoa bi momentuetarako. Wiit-eko lanak bi etapetan eragin zuzena. Positibismo logikoaren ardatzak (enpirismo erradikal bat ta lengoaia), mundua enpirikoki ezagutu daiteke ta lengoaia da munduaren adierazpen. askotan Vienako zirkuluarekin identifikatu. Beste mug bat aipatzen da, atomismo logikoa (Bertrand Russell) positibismo logikoaren barruan. Witt atomo logiko hauen ideia hartu. AZPIMARRATU BEHAR: 1-lengoiaren F^a ez da izan XXko F^a bakarra. 2-pentsamendu askok bira linguistikoaren eragina jaso. 3-zientziaren F^aren garapena vienako zirkulutik abiapuntua. 4-bitalistak, fenomenologoak ta existentzialistak beste joerak. **1. WITTGENSTEIN:** -Mundua enpirikoki ezagutzen da, lengoaia munduaren adierazpena. -hizkuntza naturala ambigua, mundua zuzenki adierazteko lengoi garbuitua ta logikoki perfektua. -Errealitateari buruzko teoria atomismo logikoa, unibertsoa atomoen multzoa, elementu bakunen multzoa, objektu bakoitza independente. erreala dena pentsamendutik at dagoena (errealismoa). errealitatea ezagutzeko osagai sinpleetan deskonposatu behar da, azken elementuak (atomoak) ezagutzeko logikaz baliatu behar. errealitateak egitura logiko-matematikoa dauka. lengoiaren bidez errealitatearen egitura logiko berdina (isomorfismo). logikaren bidez lengoaia perfektua eraiki. Errealitatearen egitura konprenitzeko analisi logikoa ezinbestekoa. errealitatearen egitura->errealitatea->mundua->gertakariak->gauzak->atomoak. **I WITTGENSTEINEKO EGITASMOA:** Lengoiaren mugak aztertu. esan daitekeena eta ezin esan daitekeena banatu. /// Lengoiaren mugak aztertzean arazo linguistikoak gainditzea. Arazo linguistiko gehienak lengoiaren tranpak, arazo filofofiko gehienak, etikoak... linguistikoak dira, zehaztazun falta dela eta (anbiguotasuna). lengoaia logikoki perfektua eraiki behar da. /// Asmo honetan filosofiaren ardura ezin da teorikoa izan, praktikoa baizik. F^a ekintza analitiko moduan ulertu behar da. /// Lengoaia formalizatua, logikoki perfektua eraiki nahi. esnahi zehatza duen lengoaia logikaren bidez lortuko da. lengoiaren zehaztazuna ta batasuna lortu. hitz bakoitzari esanahi bat emna behar->zientziatarako lengoi zehatza.